Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ННІ соціології
та медіакомунікацій
_____ Олена МУРАДЯН

«_31_»__серпня____ 2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Маніпулятивні технології в соціальних комунікаціях

рівень вищої освіти ___перший (бакалаврський) рівень вищої освіти_____
галузь знань_____05 Соціальні та поведінкові науки_____
спеціальність 054-Соціологія
освітня програма Соціологія комунікацій, реклами та зв'язків з громадськістю
спеціалізація_____
вид дисципліни _____обов'язкова_____
факультет_____ННІ соціології та медіакомунікацій_____

2026/2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ соціології та медіакомунікацій ХНУ імені В.Н. Каразіна

«26» серпня 2026: року, протокол № 6

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Субота Марина Миколаївна, доцент кафедри прикладної соціології і соціальних комунікацій

Програму схвалено на засіданні кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій соціологічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Протокол від «26» серпня 2026 року № 1

Завідувач кафедри прикладної соціології
та соціальних комунікацій

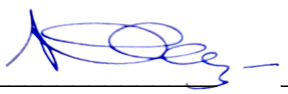
Ірина СОЛДАТЕНКО

Гарант освітньої (професійної) програми «Соціологія комунікації, реклами та зв'язків з громадськістю»

Ірина СОЛДАТЕНКО).

Програму погоджено методичною комісією ННІ соціології та медіакомунікацій ХНУ імені В.Н. Каразіна
«__26___» серпня 2026 року, протокол №1

Голова науково-методичної комісії ____(Юлія СОРОКА)__
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Вибуховий розвиток медіакомунікацій, швидкість і щільність інформаційних потоків сьогодні створили якісно нові можливості для маніпулювання суспільною думкою, для прихованої інформаційної агресії, для ведення інформаційно-психологічних війн.

Сучасному фахівцю з університетською освітою необхідно виробити критичне сприйняття інформації, що на нього обрушуються щодня, навчитися розпізнавати та захищатися від маніпуляцій, що застосовуються у сучасному інформаційно-комунікативному просторі.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни:
формування у фахівців з університетською освітою здатності щодо критичного сприйняття інформації, навичок професійної медіааналітики, розпізнання та захисту від маніпуляцій, що застосовуються у сучасному інформаційно-комунікативному просторі. А також здатності ідентифікувати соціально-небезпечний контент, протидіяти ворожим інформаційним і комунікативним атакам, дотримуватися етичних норм, заснованих на цінностях громадянського (вільного демократичного) суспільства, аналізувати свою і чужу інформаційно-комунікативну діяльність у просторі цифрових медіа.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- з’ясувати сутність феномену маніпуляції індивідуальною, груповою та масовою свідомістю, настроями та поведінкою; розглянути морально-етичні та технологічні аспекти маніпуляції;
- на міждисциплінарних засадах (соціології, психології, соціальної психології, теорії комунікації, теорії інформаційних війн тощо) забезпечити системне розуміння того, у який спосіб сучасні медіа формують сприйняття реальності та конструюють її, як здійснюється маніпуляція свідомістю користувачів медіа (і споживачів, і творців медійного контенту);
- вивчити способи розпізнання конкретних методик і прийомів маніпуляції, інформаційних і комунікативних атак, що застосовуються у медіакомунікаціях;
- розвинути практичні навички критичного сприйняття, аналізу і перевірки інформації;
- сформувати поглиблені, практико-орієнтовані уявлення про сутність та шляхи забезпечення інформаціної безпеки у соціальних та медіакомунікаціях цифрового суспільства.

1.3. Кількість кредитів: програма навчальної дисципліни «Маніпулятивні технології в соціальних комунікаціях» передбачає 3 кредити.

1.4. Загальна кількість годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4-й
Семестр	
8-й	8-й
Лекції	
10 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	

20 год.	4 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
60 год.	82 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
0 год.	

1.6. Заплановані результати навчання: за підсумками вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

1.6 Заплановані результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, здобувачі повинні набути компетентності та демонструвати такі результати навчання:
Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти:

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері соціології, що передбачають застосування основних соціологічних теорій і методів; вирішувати професійні завдання в сферах реклами та зв’язків з громадськістю.

Загальні компетентності:

ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК06. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК14. Дослідницька компетентність випускника університету як результат науковості змісту й технологій підготовки здобувача вищої освіти, націленості його на пошукову/дослідну діяльність.

Фахові компетентності:

ФК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.
ФК08. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога, фахівця у сфері реклами, зв’язків з громадськістю.
ФК14. Здатність організувати підготовку до випуску, виробництва і розповсюдження рекламної продукції, включаючи текстові та графічні, робочі та презентаційні матеріали в рамках традиційних і сучасних засобів створення рекламних та PR повідомлень.

Програмні результати навчання:

РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних завдань в сфері соціології, реклами та зв'язків з громадськістю.
РН06. Ефективно виконувати різні ролі (зокрема організатора, комунікатора, критика, генератора ідей, виконавця тощо) у команді в процесі вирішення фахових задач у сферах соціології, реклами та зв'язків з громадськістю, дотримуючись професійних етичних норм.
РН09. Володіння навичками організаційно-управлінської роботи з малими колективами.

РН12. Володіння знаннями і навичками роботи в соціологічних службах, прес-службах, у засобах масової інформації, відділах реклами, зв'язків з громадськістю, в комунікаційних агентствах.

1.8. Пререквізити. Перелік дисциплін, що передують вивченню цієї дисципліни: «Основи теорії комунікації» «Соціальні комунікації, реклама та зв'язки з громадськістю: вступ до спеціальності», «Медіаосвіта та медіаграмотність», «Основи журналістики», «Медіапсихологія», «Соціологія масової комунікації», «Комунікативні технології у соціальних медіа», «Візуальні медіакомунікації», «Соціологія реклами та зв'язків з громадськістю».

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Маніпуляція в соціальних комунікаціях: поняття, сутність. Передумови використання маніпулятивного впливу на свідомість.

Зміст і завдання, організаційно-методичні особливості засвоєння курсу. Основна література та інформаційні джерела. Міждисциплінарні засади вивчення предмету. Походження терміну «маніпуляція». Психологічне та соціологічне визначення маніпуляції. Сутність комунікативного впливу. Управління за допомогою комунікацій і маніпулювання: головні відмінності. Морально-етичні аспекти маніпуляції. Основні ознаки, критерії маніпулятивної дії в соціальної комунікації. Місце і роль маніпуляції в соціальній взаємодії на різних рівнях комунікації. Роль і значення маніпулятивних технологій у XXI ст. Технологізація соціальних комунікацій. Поняття і сутність соціально-комунікативної технології. Поняття маніпулятивної технології.

Тема 2. Засади і технології психологічної маніпуляції.

Уявлення про маніпулятивну природу соціуму. Складний комплекс соціокультурних передумов маніпуляції. Психологічні та соціально-психологічні передумови маніпулятивної взаємодії. Маніпуляція на рівні психічних процесів: перцептивні, мнемотичні, інтелектуальні процеси, емоційна і когнітивна дія. Психоаналітичні засади маніпулятивних технологій. Технології, спрямовані на нейтралізацію психологічних механізмів захисту, приклади їхнього застосування, способи їхнього розпізнання та протидії. Технологія використання сублімінальних стимулів. Виправдання маніпуляції у біхевіоризмі. Біхевіористські засади маніпулятивних технологій, приклади застосування таких технологій в міжособистісній та масовій комунікації. Критика маніпуляції в гуманістичній психології.
Когнітивні викривлення як передумова для використання маніпулятивних технологій. Основні когнітивні викривлення, властиві людському мисленню та сприйняттю.

Тема 3. Засади і технології маніпуляції за допомогою знакових систем (мови, візуальних образів, символів).

Ключові поняття семіотичного аналізу комунікації. Маніпуляція за допомогою ідеології як символічної системи репрезентації реальності. Манпуляція і конструювання соціальної реальності. Дискурсивна концепція ідеології. Розуміння маніпуляції з позиції критичного-дискурс-аналізу. Концепція міфу за Р. Бартом, міф як засіб маніпулювання свідомістю: основні принципи, аналіз конкретних прикладів застосування. Передумови мовної маніпуляції. Риторичні прийоми маніпулятивної дії (метафора, алюзія тощо). Маніпулювання за допомогою візуальних образів як знаково-семіотичних систем.

Тема 4. Мовні засоби і мовні прийоми маніпулювання. Наратив як інструмент маніпуляції.

Мовна картина світу та мовне конструювання реальності. Психологічні та психолінгвістичні механізми, що лежать в основі мовного маніпулювання. Маніпулятивне

управління мовою (її можливостями, функціями і механізмами) і використання її як засобу соціального контролю. Прийоми мовного маніпулювання за різними рівнями мови. Лексичний рівень. Використання евфемізмів, дисфемизмів. Слова-символи. Створення (запозичення) нових слів. Граматичний рівень мовних маніпуляцій. Фонетичний рівень. Графічний рівень. Нав'язування пресупозицій.
Наратив як інструмент маніпуляції. Сутність і поняття наративу. Наративні війни. Створення ефективних маніпулятивних алюзій за допомогою наративів. Використання наративних шаблонів у пропаганді. Використання контрнаративів.

Тема 5. Маніпулятивні технології у деструктивних культах: як їх розпізнавати та як їм протидіяти.
Типові ознаки деструктивного культу. Базові зони деформаційного простору особистості. Харизматичні лідери, авторитет та псевдоавторитет. Основні технології вербування та маніпуляції свідомістю адептів.

Тема 6. Маніпулятивні технології у масовій комунікації: як їх розпізнавати та як їм протидіяти.
Мас-медіа як суб'єкт маніпулювання індивідуальної та масовою свідомістю. Сучасні уявлення про ефективність масової комунікації. Медіа відображають чи створюють реальність? Принципи розділення фактів і оцінок. Когнітивні ефекти впливу мас-медіа. Специфічні медіа технології маніпулювання. «Встановлення порядку денного» засобами масової комунікації, як ефект медіа та маніпулятивна технологія (agenda setting theory). Конструювання соціальних проблем засобами масової комунікації. Концепція медіапраймінгу та теорія фреймів. Концепція «спіралі мовчання» Е. Ноель-Нойман. Негативізм і сенсаціоналізм.

Тема 7. Маніпулятивні технології в інтернет-комунікації: як їх розпізнавати та як їм протидіяти.
Інтернет як простір символічної політичної боротьби і застосування маніпулятивних технологій. Психологія людини в соціальних мережах. Чому в умовах сучасного світу пропаганда є знову дієвою? Розподіл аудиторії в соціальних мережах. Безпека в соціальних мережах. Кейси та інструменти захисту. Що таке постправда? Постправда як інструмент інформаційо-психологічних війн. Інформаціні бульбашки. Мікротаргетинг. Основні технології маніпулювання суспільною свідомістю в інтернет-комунікації.

Тема 8. Маніпулятивні технології у політичній комунікації : як їх розпізнавати та як їм протидіяти.
Маніпулятивні електоральні технології. Специфічні технології політичної реклами. Технологія встановлення «політичного порядку денного. Прийоми дифамації політичного супротивника. Критичний аналіз дискурсу політичної полеміки: на матеріалі мас-медіа.

Тема 9. Маніпулятивні технології у рекламній комунікації: як їх розпізнавати та як їм протидіяти.
Психологічні впливи у рекламній діяльності, як форма маніпуляції. Псевдологіка (логічний обман). Пряма фальсифікація. Підсвідоме навіювання. Технологіхї прихованої реклами.

Тема 10. Критичне мислення та медіаграмотність як засади протидії маніпуляції індивідуальною та масовою свідомістю у цифровому соціумі.
Критичне мислення, «здоровий» скептицизм та довіра до медіа.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Маніпуляція в соціальних комунікаціях: поняття, сутність. Передумови використання маніпулятивного впливу на свідомість.	9	1	2			6	9	0,4	0,4			8,2
Тема 2. Засади і технології психологічної маніпуляції.	9	1	2			6	9	0,4	0,4			8,2
Тема 3. Засади і технології маніпуляції за допомогою знакових систем (мови, візуальних образів, символів).	9	1	2			6	9	0,4	0,4			8,2
Тема 4. Мовні засоби і мовні прийоми маніпулювання. Наратив як інструмент маніпуляції.	9	1	2			6	9	0,4	0,4			8,2
Тема 5. Маніпулятивні технології у деструктивних культах: як їх розпізнавати та як їм протидіяти.	9	1	2			6	9	0,4	0,4			8,2
Тема 6. Маніпулятивні технології у масовій комунікації: як їх розпізнавати та як їм протидіяти.	9	1	2			6	9	0,4	0,4			8,2

Тема 7. Маніпулятивні технології в інтернет-комуніка ції: як їх розпізнавати та як їм протидіяти	9	1	2			6	9	0,4	0,4			8,2
Тема 8. Маніпулятивні технології у політичній комунікації: як їх розпізнавати та як їм протидіяти.	9	1	2			6	9	0,4	0,4			8,2
Тема 9. Маніпулятивні технології у рекламній комунікації: як їх розпізнавати та як їм протидіяти.	9	1	2			6	9	0,4	0,4			8,2
Тема 10. Критичне мислення та медіаграмотність як засади протидії маніпуляції індивідуальною та масовою свідомістю.	9	1	2			6	9	0,4	0,4			8,2
Усього годин	90	10	20			60	90	4	4			82

4. Теми семінарських занять

Назва теми	Кількість годин д/в	Кількість годин з/в
Тема 1. Маніпуляція в соціальних комунікаціях: поняття, сутність. Передумови використання маніпулятивного впливу на свідомість.	2	0,4
Тема 2. Засади і технології психологічної маніпуляції.	2	0,4
Тема 3. Засади і технології маніпуляції за допомогою знакових систем (мови, візуальних образів, символів).	2	0,4
Тема 4. Мовні засоби і мовні прийоми маніпулювання. Наратив як інструмент маніпуляції.	2	0,4

Тема 5. Маніпулятивні технології у деструктивних культах: як їх розпізнавати та як їм протидіяти.	2	0,4
Тема 6. Маніпулятивні технології у масовій комунікації: як їх розпізнавати та як їм протидіяти.	2	0,4
Тема 7. Маніпулятивні технології в інтернет-комунікації: як їх розпізнавати та як їм протидіяти	2	0,4
Тема 8. Маніпулятивні технології у політичній комунікації: як їх розпізнавати та як їм протидіяти.	2	0,4
Тема 9. Маніпулятивні технології у рекламній комунікації: як їх розпізнавати та як їм протидіяти.	2	0,4
Тема 10. Критичне мислення та медіаграмотність як засади протидії маніпуляції індивідуальною та масовою свідомістю.	2	0,4
Разом	20	4

-

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин д/в	Кількість годин з/в
1	Ознайомитись з науковими джерелами зі списку літератури, в яких розкриваються передумови використання маніпулятивного впливу на свідомість. Проаналізувати маніпулятивні технології, представлені у художніх кінострічках «Wag the Dog» (1997) та «Brexit» (2019). Які маніпулятивні технології там використовуються?	6	8,2
2	Ознайомитись з науковими джерелами зі списку літератури, в яких розкриваються засади і технології психологічної маніпуляції.	6	8,2
3	Ознайомитись з науковими джерелами зі списку літератури, в яких розкриваються Засади і технології маніпуляції за допомогою знакових систем (мови, візуальних образів, символів).	6	8,2
4	Ознайомитись з науковими джерелами зі списку літератури, в яких розкриваються маніпулятивні технології у міжособистісній комунікації та у груповій комунікації.	6	8,2
5	Ознайомитись з науковими джерелами зі списку літератури, в яких розкриваються маніпулятивні технології у деструктивних культах.	6	8,2
6	Ознайомитись з науковими джерелами зі списку літератури, в яких розкриваються маніпулятивні технології у масовій комунікації. Здійснити порівняльний аналіз міжнародних порядків денних за один день, представлені в підсумкових новинах «Аль-Джазіра», «Euronews», «CNN». Пройти он-лайн гру «Маніпулятор» (texty.org.ua)	6	8,2

7	Ознайомитись з науковими джерелами зі списку літератури, в яких розкриваються маніпулятивні технології в інтернет-комунікації. Написати есе на тему «Сьогодні нам стали доступними безліч джерел інформації. Чи зменшило це маніпулювання суспільною думкою та настроями? Аргументуйте, чому»	6	8,2
8	Ознайомитись з науковими джерелами зі списку літератури, в яких розкриваються маніпулятивні технології у політичній комунікації	6	8,2
9	Ознайомитись з науковими джерелами зі списку літератури, в яких розкриваються маніпулятивні технології у рекламній комунікації	6	8,2
10	Ознайомитись з науковими джерелами зі списку літератури, в яких розкриваються принципи критичного мислення та медіаграмотность як засади протидії маніпуляції індивідуальною та масовою свідомістю.	6	8,2
	Разом	60	82

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

7. Методи навчання

- лекції – розкриваються принципові та найбільш важливі аспекти визначених тем дисципліни із застосуванням мультимедійних засобів навчання. Застосовуються метод активізації навчально-пізнавальної діяльності студента з дисципліни (зокрема аналіз кейсів з історичної та сучасної практики застосування інформаційно-психологічних операцій, маніпулятивних технологій у медіакомунікаціях), метод проблемного викладу матеріалу. частково-пошуковий, або евристичний, метод, які орієнтуються на компетентнісний підхід в навчанні.

– **семінари** з елементами дискусії, ділової гри, підготовка презентаційних матеріалів, виступи опрацювання навчальної та наукової літератури, групо Робота направлена на збудження запитаннями інтересу до теми, створення мотивації навчання, розвиток пізнавальної активності, комунікативних умінь та навичок

- самостійна робота – поглиблене самостійне здобування знань (конспектування, тезування, анотування, рецензування, тощо), перегляд та аналіз художніх фільмів; удосконалення вмінь та навичок включає вивчення додаткової літератури та написання доповідей та есеїв, емпіричної дослідницької роботи.

8. Методи контролю

Контрольна робота, семінарські заняття, екзамен

Поточний контроль – усні опитування на лекціях та семінарських заняттях за контрольними та програмними питаннями поточної та попередніх тем; оцінювання ступеню активності студентів та якості їхніх виступів та коментарів при проведенні дискусій та інших видах роботи на семінарських заняттях (рольові ігри, командна робота, дискусії). Передбачена контрольна робота Самостійні роботи з теоретичних питань нормативного або проблемного характеру, письмові есе, *Рубіжний контроль* – контрольна робота за темами розділів. *Підсумковий контроль* – письмовий екзамен (три відкритих запитання проблемного характеру).

Критерії оцінювання навчальних досягнень:

Використання технологій штучного інтелекту

Під час вивчення навчальної дисципліни «Маніпулятивні технології в соціальних комунікаціях» використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ.

1. Модель «ШІ заборонено»

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань, аналітичних навичок і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема під час:

- усного опитування;
- контрольних та модульних контрольних робіт;
- екзамену;
- виконання завдань, спрямованих на самостійне розпізнавання та аналіз маніпулятивних технологій, якщо викладачем прямо визначено виконання такого завдання без використання ШІ;
- інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання технологій ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент»

Під час підготовки до семінарських занять, виконання самостійних та індивідуальних завдань, підготовки аналітичних матеріалів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для:

- пошуку і систематизації інформації;
- формування пошукових запитів і добору джерел для подальшої самостійної перевірки;
- пояснення складних понять, теорій і концепцій;
- генерації ідей та формування попереднього плану роботи;
- структурування тексту;
- мовного та стилістичного редагування;
- формування прикладів для подальшого критичного аналізу;
- попереднього узагальнення матеріалів, які надалі перевіряються здобувачем освіти.

Інформація, отримана за допомогою генеративного ШІ, не може використовуватися як самостійне наукове або фактографічне джерело. Фактичні твердження, статистичні дані, цитати, посилання на наукові публікації та інші відомості, запропоновані системами ШІ, мають бути перевірені за першоджерелами або іншими надійними джерелами.

Фінальний текст роботи, аргументація, аналіз конкретних медіатекстів і комунікативних кейсів, ідентифікація маніпулятивних прийомів, інтерпретація отриманих результатів та висновки мають бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент»

Для окремих практичних, аналітичних, проєктних або дослідницьких завдань використання технологій штучного інтелекту може бути передбачене викладачем як складова навчальної роботи.

У таких завданнях генеративні моделі ШІ можуть використовуватися для:

- порівняння відповідей різних моделей ШІ на однакові або модифіковані запити;
- аналізу способів фреймування інформації та аргументації у відповідях ШІ;

- виявлення можливих упереджень, стереотипів, логічних помилок, маніпулятивних формулювань або неперевірених тверджень у згенерованому контенті;
- порівняння результатів роботи людини та систем ШІ під час аналізу медіаповідомлень;
- проведення навчальних експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та самостійному доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ

У разі використання технологій штучного інтелекту під час виконання навчального завдання здобувач освіти зобов'язаний зазначити:

- назву сервісу або моделі ШІ;

дату використання;

характер допомоги ШІ (пошук ідей, структурування матеріалу, пояснення понять, пошук інформації, аналіз тексту, створення прикладів, мовне редагування тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts), отримані відповіді або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ тексту, аналізу, інтерпретації чи висновків як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Відповідальність за достовірність інформації, коректність посилань, якість аргументації та кінцевий зміст поданої роботи несе здобувач освіти.

Критерії оцінювання питання контрольної роботи

Робота містить 3 відкритих питання, кожне з яких оцінюється максимум у 6 балів

Відповідь повна, або з однією незначною помилкою (ґрунтовна, аргументована, логічно побудована, містить посилання на конкретні приклади)	6 балів
Відповідь повна, але з двома-трьома незначними помилками (цілому вірна та повна, але містить окремі неточності або невеликі логічні протиріччя)	5-4 бали
Відповідь не досить повна, та (або) із суттєвими помилками (відповідь в цілому адекватна завданню, але є досить поверхневою та неповною)	3-2 бали
Відповідь не повна, містить суттєві помилки (відповідь не є адекватною завданню, але демонструє деякі знання матеріалу курсу, окремі згадки про важливі ідеї та концепції)	1 бал
Відповідь майже відсутня та (або) не відповідає запитанню	0 балів

Критерії оцінювання поточного контролю (самостійних робіт):

Відмінно 10 - 9 балів	Виконання студентом завдання характеризується своєчасністю виконаної роботи; повним, глибоким та змістовним розв'язанням поставлених завдань; виконанням всіх дій, операцій, процесів вказаних в завданні. Робота характеризується креативністю.
Добре 8 - 87 балів	Виконання студентом завдання характеризується повним, глибоким та змістовним розв'язанням поставлених завдань; виконанням всіх дій,

	операцій, процесів вказаних в завданні. Але робота несвоєчасно подана на перевірку та/ або в роботі відсутній творчій підхід до вирішення завдань.
Задовільно 6 - 5 балів	Виконання студентом завдання характеризується недостатньо повним, поверхневим та незмістовним розв'язанням поставлених завдань; ігноруванням деяких дій, операцій, процесів вказаних в завданні.
Незадовільно 4-0 балів	Виконання студентом завдання характеризується не вирішеними завданнями; ігноруванням всіх дій, операцій, процесів вказаних в завданні.

Критерії оцінювання роботи на семінарських заняттях:

Кількість балів, яку може отримати студент за усну та письмову роботу на семінарі становить від **2** до **4 балів**. Для цього необхідно продемонструвати володіння матеріалами теми, вміння аналізувати ключові аспекти теми, продемонструвати можливості їхнього застосування на практиці, а також виконання самостійних завдань за планом.

Критерії оцінювання письмового екзамену:

Відповіді повні, змістовні, з однією незначною помилкою	35 – 40 балів
Відповіді повні, але з двома - трьома незначними помилками	30 – 34 балів
Відповіді не досить повні та (або) із суттєвими помилками	15 − 29 бали
Відповіді не досить повні, містять суттєві змістовні та фактажні помилки	1 – 14 бали
Відповіді майже відсутні та (або) не відповідають суті запитання	0 балів

Мінімальна кількість балів для допуску до екзамену – 10 балів

8.1. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання												Екзамен	Сума
										Контрольна робота	Разом		
Т1	Т2	Т3	Т4	Т 5	Т6	Т 7	Т 8	Т9	Т10				100
42										18	60	40	100

Т1, Т2 ..., Т10 – теми розділів.

Шкала оцінювання результатів навчання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70 – 89	добре

50 – 69	задовільно
1– 49	незадовільно

Види навчальної діяльності (змішане навчання, лекції, семінарські заняття)

Тема	**Класифікація**	**Попередня підготовка**	**Подача нової інформації**	**Тренування**	**Зворотній зв'язок**
Тема 1. Маніпуляція в соціальних комунікаціях: поняття, сутність. Передумови використання маніпулятивного впливу на свідомість.	Вступна лекція	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	Мультимедійна презентація в аудиторії та на платформі Moodle (відеоконференція)	Робота з літературою	Обговорення навчального матеріалу
Тема 2. Засади і технології психологічної маніпуляції.	Інформаційна лекція	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	Мультимедійна презентація в аудиторії та на платформі Moodle (відеоконференція)	Робота з літературою Робота з кейсами;	Обговорення навчального матеріалу
Тема 3. Засади і технології маніпуляції за допомогою знакових систем (мови, візуальних образів, символів).	Інформаційна лекція	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	Мультимедійна презентація в аудиторії та на платформі Moodle (відеоконференція)	Робота з літературою Робота з кейсами;	Обговорення навчального матеріалу Завдання у Moodle
Тема 4. Маніпулятивні технології у міжособистісній комунікації та у груповій комунікації.	Інформаційна лекція	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	Мультимедійна презентація в аудиторії та на платформі Moodle (відеоконференція)	Робота з літературою Робота з кейсами;	Обговорення навчального матеріалу

Тема 5. Маніпулятивні технології у деструктивних культах.	Інформаційна лекція	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою ; перегляд документального фільму	(Мультимедійна презентація в аудиторії та на платформі Moodle (відеоконференція)	Робота з літературою Робота з кейсами;	Обговорення навчального матеріалу
Тема 6. Маніпулятивні технології у масовій комунікації.	Інформаційна лекція	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою; перегляд художньо фільму	Мультимедійна презентація в аудиторії та на платформі Moodle (відеоконференція)	Робота з літературою Робота з кейсами;	Обговорення навчального матеріалу Завдання у Moodle (інтерактивна гра)
Тема 7. Маніпулятивні технології в інтернет-комунікації.	Інформаційна лекція	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою; перегляд художньог о фільму	Мультимедійна презентація в аудиторії та на платформі Moodle (відеоконференція)	Робота з літературою Робота з кейсами;	Обговорення навчального матеріалу Завдання у Moodle
Тема 8. Маніпулятивні технології у політичній комунікації.	Інформаційна лекція	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою; ерегляд художньог о фільму	Мультимедійна презентація в аудиторії та на платформі Moodle (відеоконференція)	Робота з літературою Робота з кейсами;	Обговорення навчального матеріалу Завдання у Moodle

Тема 9. Маніпулятивні технології у рекламній комунікації.	Інформаційна лекція	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	Мультимедійна презентація в аудиторії та на платформі Moodle (відеоконференція)	Робота з літературою Робота з кейсами;	Обговорення навчального матеріалу
Тема 10. Критичне мислення та медіаграмотність як засади протидії маніпуляції індивідуальною та масовою свідомістю у цифровому соціумі.	Інформаційна лекція	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	Мультимедійна презентація в аудиторії та на платформі Moodle (відеоконференція)	Робота з літературою Робота з кейсами;	Обговорення навчального матеріалу Завдання у Moodle

9. Рекомендована література

Основна література

1. Войтович Н. О., Імбіровська-Сиваківська Л. А. Медіаграмотність: технології і практичне застосування / за заг. ред. В. Ф. Іванова. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 57 с.
2. Іващенко В. Л. Сучасні медіакомунікативні технології: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Видавництво “Розумники”», 2021. 192 с.
3. Климанська Л. Д. Соціально-комунікативні технології в політиці: Таємниці політичної кухні: монографія. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2007. 332 с.
4. Померанцев П. Це не пропаганда. Подорож на війну проти реальності / пер. з англ. О. Форостини. Київ: Yakaboo Publishing, 2020. 288 с.
5. Сінґер П. В., Брукінґ Е. Т. Війна лайків. Зброя в руках соціальних мереж / пер. з англ. Я. Лебеденка. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2019. 320 с.
6. Татенко В. О. Соціальна психологія впливу: монографія. Київ: Міленіум, 2008. 216 с.
7. Чалдіні Р. Б. Психологія впливу: оновлене та доповнене видання. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2022. 608 с.
8. Grieve J., Woodfield H. The Language of Fake News. Cambridge: Cambridge University Press, 2023. DOI: 10.1017/9781009349161.
9. Roozenbeek J., van der Linden S. The Psychology of Misinformation. Cambridge: Cambridge University Press, 2024. DOI: 10.1017/9781009214414.
10. Close Scheinbaum A. The Darker Side of Social Media: Consumer Psychology and Mental Health. 2nd ed. New York: Routledge, 2024. DOI: 10.4324/9781003410058.

Допоміжна література

1. Горбулін В. П., Додонов О. Г., Ланде Д. В. Інформаційні операції та безпека суспільства: загрози, протидія, моделювання: монографія. Київ: Інтертехнологія, 2009. 164 с.
2. Горбик Р., Дуцик Д., Шалайський С. Ефективність протидії російській дезінформації в Україні в умовах повномасштабної війни: аналітичний звіт. Київ: Український інститут медіа та комунікації, 2023. 66 с.
3. Дзьобань О. П. Інформаційна безпека у проблемному полі соціокультурної реальності: монографія. Харків: Майдан, 2010. 260 с.
4. Крос К., Гакет Р. Політична комунікація і висвітлення новин у демократичних суспільствах: конкуруючі перспективи / пер. Р. Ткачука. Київ: Основи, 2000. 142 с.
5. Кулеба Д. Війна за реальність: як перемагати у світі фейків, правд і спільнот. Київ: Книголав, 2019. 384 с.
6. Курбан О. В. Сучасні інформаційні війни в мережевому он-лайн просторі: навчальний посібник. Київ: ВІКНУ, 2016. 286 с.
7. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за наук. ред. В. В. Різуна. Київ: Центр Вільної Преси, 2013. 352 с.
8. Медіаосвіта та медіаграмотність: навчально-методичний посібник / уклад. В. О. Мельничук. Умань: Візаві, 2023. 123 с.
9. Парахонський Б. О., Яворська Г. М. Онтологія війни і миру: безпека, стратегія, смисл. Київ: НІСД, 2019. 560 с.
10. Патрикаракос Д. Війна у 140 знаках. Як соціальні медіа змінюють конфлікти у XXI столітті. Київ: Yakaboo Publishing, 2019. 352 с.
11. Почепцов Г. Г. |Дез|інформація / за заг. ред. Н. Лигачової, Г. Петренка. Київ: Паливода А. В., 2019. 248 с.
12. Почепцов Г. Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології XXI століття. Київ: Києво-Могилянська академія, 2017. 258 с.
13. Руда О. М. Мовне питання як об’єкт маніпулятивних стратегій у сучасному українському політичному дискурсі: монографія. Київ, 2012. 232 с.
14. Bollinger L. C., Stone G. R. (eds.). Social Media, Freedom of Speech, and the Future of Our Democracy. Oxford: Oxford University Press, 2022. DOI: 10.1093/oso/9780197621080.001.0001.
15. Lakoff G., Johnson M. Metaphors We Live By. Chicago: University of Chicago Press, 2003. 256 p.
16. Shostrom E. L. Man, the Manipulator: The Inner Journey from Manipulation to Actualization. New York: Bantam Books, 1968. 189 p.
17. UNESCO. Guidelines for the Governance of Digital Platforms: Safeguarding Freedom of Expression and Access to Information through a Multistakeholder Approach. Paris: UNESCO, 2023. 58 p.

Наукова періодика:

1. Apresjan V., Orlov A. Pragmatic mechanisms of manipulation in Russian online media: How clickbait works (or does not). *Journal of Pragmatics*. 2022. Vol. 195. P. 91–108.
2. Barfar A. A linguistic/game-theoretic approach to detection/explanation of propaganda. *Expert Systems with Applications*. 2022. Vol. 189. Article 116069.
3. Boler M., Davis E. The affective politics of the “post-truth” era: Feeling rules and networked subjectivity. *Emotion, Space and Society*. 2018. Vol. 27. P. 75–85.
4. Celik I., Muukkonen H., Dogan S. A model for understanding new media literacy: Epistemological beliefs and social media use. *Library & Information Science Research*. 2021. Vol. 43, No. 4. Article 101125.
5. Chen L., Chen J., Xia C. Social network behavior and public opinion manipulation. *Journal of Information Security and Applications*. 2022. Vol. 64. Article 103060.

6. Ecker U. K. H., Lewandowsky S., Cook J., Schmid P., Fazio L. K., Brashier N., Kendeou P., Vraga E. K., Amazeen M. A. The psychological drivers of misinformation belief and its resistance to correction. *Nature Reviews Psychology*. 2022. Vol. 1. P. 13–29. DOI: 10.1038/s44159-021-00006-y.
7. Hassan S. A., Shah M. J. The anatomy of undue influence used by terrorist cults and traffickers to induce helplessness and trauma, so creating false identities. *Ethics, Medicine and Public Health*. 2019. Vol. 8. P. 97–107.
8. Iandoli L., Primario S., Zollo G. The impact of group polarization on the quality of online debate in social media: A systematic literature review. *Technological Forecasting and Social Change*. 2021. Vol. 170. Article 120924.
9. Karalis M. Fake leads, defamation and destabilization: How online disinformation continues to impact Russia's invasion of Ukraine. *Intelligence and National Security*. 2024. Vol. 39. P. 515–524. DOI: 10.1080/02684527.2024.2329418.
10. Khaldarova I., Pantti M. Fake News: The narrative battle over the Ukrainian conflict. *Journalism Practice*. 2016. Vol. 10, No. 7. P. 891–901.
11. Kozyreva A., Lorenz-Spreen P., Herzog S. M., Ecker U. K. H., Lewandowsky S., Hertwig R. et al. Toolbox of individual-level interventions against online misinformation. *Nature Human Behaviour*. 2024. Vol. 8. P. 1044–1052. DOI: 10.1038/s41562-024-01881-0.
12. McLoughlin K. L., Brady W. J. Human-algorithm interactions help explain the spread of misinformation. *Current Opinion in Psychology*. 2024. Vol. 56. Article 101770. DOI: 10.1016/j.copsyc.2023.101770.
13. Moravčíková E. Media manipulation and propaganda in the post-truth era. *Media Literacy and Academic Research*. 2020. Vol. 3, No. 2. P. 23–37.
14. Pennycook G., Rand D. G. Accuracy prompts are a replicable and generalizable approach for reducing the spread of misinformation. *Nature Communications*. 2022. Vol. 13. Article 2333. DOI: 10.1038/s41467-022-30073-5.
15. Reisach U. The responsibility of social media in times of societal and political manipulation. *European Journal of Operational Research*. 2021. Vol. 291, No. 3. P. 906–917.
16. Seargeant P., Tagg C. Social media and the future of open debate: A user-oriented approach to Facebook's filter bubble conundrum. *Discourse, Context & Media*. 2019. Vol. 27. P. 41–48.
17. Simchon A., Edwards M., Lewandowsky S. The persuasive effects of political microtargeting in the age of generative artificial intelligence. *PNAS Nexus*. 2024. Vol. 3, No. 2. Article pgae035. DOI: 10.1093/pnasnexus/pgae035.
18. Soprano M., Roitero K., La Barbera D., Ceolin D., Spina D., Demartini G., Mizzaro S. Cognitive biases in fact-checking and their countermeasures: A review. *Information Processing & Management*. 2024. Vol. 61, No. 3. Article 103672. DOI: 10.1016/j.ipm.2024.103672.
19. Sternisko A., Cichocka A., Van Bavel J. J. The dark side of social movements: Social identity, non-conformity, and the lure of conspiracy theories. *Current Opinion in Psychology*. 2020. Vol. 35. P. 1–6.
20. Udry J., Barber S. J. The illusory truth effect: A review of how repetition increases belief in misinformation. *Current Opinion in Psychology*. 2024. Vol. 56. Article 101736. DOI: 10.1016/j.copsyc.2023.101736.
21. van Prooijen J.-W. Psychological benefits of believing conspiracy theories. *Current Opinion in Psychology*. 2022. Vol. 47. Article 101352.
22. Watanabe K. The spread of the Kremlin's narratives by a western news agency during the Ukraine crisis. *The Journal of International Communication*. 2017. Vol. 23, No. 1. P. 138–158.
23. Zecchinon P., Standaert O. The War in Ukraine Through the Prism of Visual Disinformation and the Limits of Specialized Fact-Checking: A Case-Study at Le Monde. *Digital Journalism*. 2025. Vol. 13, No. 1. P. 61–79. DOI: 10.1080/21670811.2024.2332609.

24. Zilinsky J., Theocharis Y., Pradel F., Tulin M., de Vreese C. et al. Justifying an Invasion: When Is Disinformation Successful? *Political Communication*. 2024. Vol. 41, No. 6. P. 965–986. DOI: 10.1080/10584609.2024.2352483.
25. Groh M., Sankaranarayanan A., Singh N., Kim D. Y., Lippman A., Picard R. Human detection of political speech deepfakes across transcripts, audio, and video. *Nature Communications*. 2024. Vol. 15. Article 7629. DOI: 10.1038/s41467-024-51998-z.
26. Bai H., Voelkel J. G., Muldowney S., Eichstaedt J. C., Willer R. LLM-generated messages can persuade humans on policy issues. *Nature Communications*. 2025. Vol. 16. Article 6037. DOI: 10.1038/s41467-025-61345-5.
27. Ecker U. K. H., Spearing E. R., DiResta R., Lewandowsky S. Misinformation as strategy: Epistemic consequences and the undermining of shared truth. *Trends in Cognitive Sciences*. 2026. Online ahead of print. DOI: 10.1016/j.tics.2026.06.009.
28. Максименко С., Деркач Л. Сучасна когнітивно-інформаційна війна: роль маніпуляцій свідомістю українців у трансформації особистості. *Проблеми сучасної психології*. 2024. Вип. 64. С. 157–181. DOI: 10.32626/2227-6246.2024-64.157-181.
29. Павленко Д. Динаміка сучасних соціальних медіа в Україні в контексті підтримки інформаційної безпеки. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2023. Вип. 67. С. 108–117.
30. Солдатенко І. О., Зінюк А. В. Медіаграмотність як складова інформаційної безпеки. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2016. № 10. С. 138–140.
31. Субота М. М. Уявлення про соціальну реальність у масовій комунікації: аналіз тематичної структури теленовин. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи»*. 2004. № 621. С. 122–127.
32. Субота М. М. Особливості дискурсу теленовин у контексті медіаконструювання соціальної реальності. *Український соціологічний журнал*. 2011. № 1–2. С. 48–55.

12. Посиланная на інформаційні ресурси в інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Детектор медіа – українське інтернет-видання про медіа, медіаполітику, пропаганду та інформаційний простір. URL: https://detector.media/
2. Детектор медіа. Моніторинг – моніторинг українських медіа, аналіз дотримання журналістських стандартів, маніпуляцій і пропагандистських практик. URL: https://detector.media/category/monitoring/
3. Prometheus. Медіаграмотність: як не піддаватися маніпуляціям? – дистанційний безкоштовний курс з медіаграмотності. URL: https://prometheus.org.ua/prometheus-free/resisting-media-manipulation/
4. Prometheus. Інформаційні війни / Київський національний університет імені Тараса Шевченка – дистанційний навчальний курс. URL: https://prometheus.org.ua/prometheus-free/information-wars/
5. Prometheus. OSINT: розвідка з відкритих джерел та інформаційна безпека – дистанційний безкоштовний курс. URL: https://prometheus.org.ua/prometheus-free/osint-open-source-intelligence/
6. MediaSapiens – проєкт ГО «Детектор медіа», присвячений медіаграмотності, медіаосвіті, пропаганді, дезінформації та інформаційним впливам. URL: https://ms.detector.media/
7. StopFake – український фактчекінговий проєкт, спрямований на перевірку інформації та протидію дезінформації. URL: https://www.stopfake.org/
8. TEXTY.org.ua – українське суспільно-політичне та аналітичне інтернет-видання, що спеціалізується, зокрема, на журналістиці даних, аналізі дезінформації та інформаційних впливів. URL: https://texty.org.ua/

9. Інститут масової інформації (IMI) – українська громадська організація, що здійснює моніторинг медіа, дослідження свободи слова та професійних стандартів журналістики. URL: https://imi.org.ua/
10. VoxUkraine. Дослідження – незалежна аналітична платформа, що публікує дослідження, аналітику та фактчекінгові матеріали. URL: https://voxukraine.org/doslidzhennya/
11. Академія української преси – освітні, дослідницькі та методичні матеріали з медіаграмотності й медіаосвіти. URL: https://www.aup.com.ua/
12. Онлайн-курс «Новинна грамотність» – навчальний проєкт «Детектора медіа» з аналізу новин, журналістських стандартів і медіаманіпуляцій. URL: https://video.detector.media/special-projects/novynna-gramotnist-i22
13. Ґвара Медіа. «Перевірка» – фактчекінговий проєкт з перевірки сумнівної інформації, вірусних повідомлень і дезінформації. URL: https://gwaramedia.com/perevirka-razom-smozhemo
14. PolitiFact Truth-O-Meter – американський фактчекінговий ресурс, що перевіряє заяви політиків, публічних осіб та інформаційні повідомлення. URL: https://www.politifact.com/truth-o-meter/
15. The Washington Post Fact Checker – фактчекінговий проєкт *The Washington Post*. URL: https://www.washingtonpost.com/politics/fact-checker/
16. The Gazette Fact Checker – фактчекінговий проєкт американського видання *The Gazette*. URL: https://www.thegazette.com/fact-checker/
17. Climate Feedback – міжнародний фактчекінговий ресурс, що спеціалізується на перевірці інформації про клімат, довкілля та пов’язані наукові питання. URL: https://climatefeedback.org/
18. SPRAVDI – Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки – матеріали з протидії дезінформації, пропаганді та гібридним інформаційним операціям. URL: https://spravdi.org/
19. «По той бік новин» – український фактчекінговий та просвітницький проєкт, що здійснює перевірку вірусних повідомлень у соціальних мережах і публікує матеріали з медіаграмотності. URL: https://behindthenews.ua/
20. European Digital Media Observatory (EDMO). Resources – аналітичні матеріали, фактчекінг, дослідження, тренінги та ресурси з медіаграмотності й протидії онлайн-дезінформації. URL: https://edmo.eu/resources/
21. Google Fact Check Explorer – інструмент пошуку фактчекінгових матеріалів за твердженнями, темами та зображеннями. URL: https://toolbox.google.com/factcheck/explorer
22. International Fact-Checking Network (IFCN). Code of Principles – міжнародні принципи та стандарти професійного фактчекінгу. URL: https://ifcncodeofprinciples.poynter.org/
23. Inoculation Science – науково-освітня платформа Cambridge Social Decision-Making Lab з матеріалами та інтерактивними інструментами для формування стійкості до дезінформації та маніпулятивних технологій. URL: https://inoculation.science/
24. UNESCO. Media and Information Literacy – міжнародні освітні та методичні матеріали з медіа- й інформаційної грамотності, критичного сприйняття інформації, протидії дезінформації та викликів штучного інтелекту. URL: https://www.unesco.org/en/media-information-literacy
25. UNESCO International Media and Information Literacy e-Platform – навчальні матеріали, посібники, мультимедійні ресурси та методичні інструменти з медіа- й інформаційної грамотності. URL: https://www.unesco.org/mil4teachers/
26. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського – електронні каталоги, наукові публікації та інформаційні ресурси. URL: https://www.nbuv.gov.ua/
27. ResearchGate – міжнародна професійна мережа для науковців і платформа для пошуку наукових публікацій. URL: https://www.researchgate.net/

28. Google Scholar – пошукова система для пошуку наукової літератури, цитувань і академічних джерел. URL: https://scholar.google.com/
29. Academia.edu – платформа для пошуку та обміну академічними публікаціями. URL: https://www.academia.edu/

Документальні та художні фільми за тематикою курсу

1. «Шлях до кліру: саєнтологія і темниця віри» (Going Clear: Scientology and the Prison of Belief, США, 2015, режисер Алекс Гібні, документальний, тривалість 119 хв.)
2. «Хвіст крутить собакою» (Wag the Dog, США, 1997 режисер Баррі Левінсон, художній, комедія, драма, політична сатира, тривалість 97 хв.)
3. «Соціальна дилема» (The Social Dilemma, США, 2020, реж. Джефф Орловскі, документальний, ігровий, тривалість – 94 хв.);
4. «Великий злам» (The great hack, США, 2019, реж. Джехан Нуджейм, Карім Амер, документальний, тривалість – 114 хв.);
5. «Після правди: дезінформація і ціна фейкових новин» (After Truth: Disinformation and the Cost of Fake News, США, 2020, реж. Ендрю Россі, документальний, тривалість – 91 хв.)
6. «Не дивіться вгору» (Don’t Look Up, США, 2021, реж. Адам Мак-Кей, художній, комедія, політична сатира, фільм-катастрофа, тривалість – 138 хв.)
7. «Брексіт» (Brexit: The Uncivil War, Велика Британія, 2019, реж. Тобі Хайнс, політична драма, тривалість – 95 хв.)